

Aluehallintoviraston suorittamat tarkastukset ja tukivalvonta lammas- ja vuohitiloilla

27.1.2022 Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Läänineläinlääkäri Heli Haukioja

 @AVItwiittaa

AVI:n tekemät tarkastukset tuotantoeläintiloilla

- Täydentävien ehtojen (TE) –tarkastukset, n. 30 tilaa / v
- Otantaeläinsuojelutarkastukset, eläinsuojelulain 48 §:n mukaan, n. 30 tilaa / v
- Lääkekirjanpidon tarkastukset
- Epäilyyn perustuvat, eläinsuojelulain 39 §:n mukaan

Täydentävien ehtojen (TE) valvonta

- Täydentävät ehdot ovat joukko vaatimuksia, joiden noudattaminen on useimpien viljelijätukien maksamisen ehtona.
 - Vaatimukset ovat jo voimassa olevaa lainsäädäntöä.
 - Säädösperusta 2022
 - Neuvoston ja parlamentin asetus 1306/2013, Komission delegoitu asetus 640/2014 ja komission täytäntöönpanoasetus 809/2014 → velvoite jäsenmaille järjestää TE-tarkastuksia
 - Maataloustukien toimeenpanolaki 192/2013 → kansallinen vaatimus
 - Valtioneuvoston asetus täydentävien ehtojen lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta 7/2015 muut. 124/2018
- Vuosina 2017-2019 valvottiin 1 % tiettyjä EU-tukia hakeneista tiloista, vuonna 2020 ja 2021 lukumäärä oli koronapandemiasta johtuen alhaisempi
- Vuoden 2022 tilanne on avoin

TE-valvonta

- Valvonta on **maataloustoimintaan** liittyvää
- Jos tilalla ei kasvateta tai pidetä maataloustarkoituksiin tuotantoeläimiä **ei** TE-valvontaa kohdisteta näihin
 - Esim. urheilutarkoitus, kotitarvekäyttö, "lemmikit", hevoset, jotka on hevospassissa merkitty pysyvästi elintarvikeketjuun kelpaamattomiksi
- Kaikki maataloustarkoituksessa pidettävät ja kasvatetut tuotantoeläimet valvotaan, vaikka eläimistä ei olisi haettu maataloustukia
- **JOS** tilalla on suomenkarjaa, suomenhevosta, suomen-, ahvenanmaan- tai kainuunlampaita, maatiaiskanoja tai -kukkoja ja tila on solminut **alkuperäisrotujen kasvattajasopimuksen → kaikki valvotaan, vaikka vain yksi kappale**

TE-valvonta

AVI:n valvontaan kuuluvat

- Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotanto ja turvallisuus
 - Tuotantotilojen hygienia
 - Maidon- ja munantuotannon hygieniavaatimukset
 - Lääkityskirjanpitoa koskevat vaatimukset
 - Eläinlääkejäämät
 - Tuotantoeläimiltä kielletyt aineet
 - Kasvinsuojeluainejäämät
- Eläintaudit
 - TSE-taudit
 - Tuonti/vienti
- Eläinten hyvinvointi
- (Eläinten merkitseminen ja rekisteröinti – valvonta siirtyy kokonaan ELY:yn, mutta AVI:llakin säilyy toimivalta)

AVI:n suorittama TE-valvonta

- TE-otantatarkastukset

- Satunnais- tai riskiperusteinen otanta (20-25 %, 75-80 %) → noin 30-40 tilaa LSAVI:n alueella
- Pääsääntöisesti yhdessä ELY-keskuksen rehuvalvojan kanssa
- Naudat, siat, lampaat, vuohet, yli 350 kanan munintakanalat, broilerit ja kalkkunat

- Muun valvonnan yhteydessä havaittu puute TE-vaatimuksissa → AVI laajentaa TE-valvonnaksi. Vuosittain valvonta tehty noin 30 tilalle.

Muu valvonta, joka voi johtaa TE-valvontaan

1) Elintarvikkeet (tuotantotilojen hygienia, tuotantoeläimiltä kielletyt aineet ja eläinlääkejäämät)

- Tuotantotilojen hygienia tarkastukset (maitohygieniatarkastukset, kanalat KEL)
- Salmonellavalvonta (siipikarja, jalostussikalat KEL)
- Vierasainevalvonta (tiloilla KEL,LEL, teurastamoilla TEL)

2) Eläintaudit (TSE-taudit, tuonti-/vientivaatimukset)

- Lampaiden ja vuohien TSE-tarkastukset (KEL)
- Tuonti-/vientitarkastukset (KEL,LEL)

3) Eläinten hyvinvointi

- Epäilyyn perustuvat eläinsuojelulain 39 §:n mukaiset (KEL, LEL)
- Otantaan perustuvat eläinsuojelulain 48 §:n mukaiset (LEL)

Sekä riskiotantaan että satunnaisotantaan valituilla tiloilla tehdään tilan eläimille kaikki asiaan kuuluvat tarkastukset alla olevan taulukon mukaan.

riskiotannan osaotokset : tilan eläimet:	Nautatilat			Sikatilat	Siipi-karja-tilat	Siipi-karja-tilat	Lam-mas-tilat	Vuo-hi-tilat	Muut tuo-tanto-eläimet
	naudat			siat	broilerit, kalkkunat	munivat kanat	lam-paat	vuohet	
riskiotannan osaotokset : Tarkastukset:	Mai-don tuo-tanto	Lihan-tuo-tanto	Vasikat						
Tuotantoeläimiltä kielletyt aineet	X	X		X	X				
Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotantohygienia	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Eläintaudit (TSE-vaatimukset)	X	X	X				X	X	
Eläinten hyvinvointi	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Rehut	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Kiellettyjä aineita, eläinlääkejäämiä ja lääkekirjanpitoa koskevat vaatimukset

1) Kielletyt aineet

- Eläinten kasvua ja tuotantoa edistävät lääkeaineet (esim. stilbeenit, tyreostaatit, estradiolit, kokkidiostaatit tietyillä eläimillä)
- Tuotantoeläimille kielletyt antibiootit (esim. kloramfenikoli)
- Osalla TE-otantatiloista otetaan näytteitä (veri-, virtsa-, uloste-, vesi- tai rehunäytteitä), joiden tarkoituksena on selvittää, onko tila käyttänyt kiellettyjä hormoneja tai antibiootteja.

2) Eläinlääkejäämät

- Laajennuksen kautta, kun jäämä on löytynyt muun valvonnan yhteydessä (esim. Ruokaviraston vierasainevalvontaohjelman mukainen näyte, meijeri- tai teurastamoilmoitus)

3) Lääkekirjanpitoa koskevat vaatimukset

- Kirjanpito kaikesta lääkityksestä, myös ennaltaehkäisevästä (loislääkkeet, rokotukset)

- 1) Eläimen tai eläinryhmän tunnistetiedot
- 2) Lääkityksen antopäivämäärä
- 3) Lääkityksen aloittaja (eläinlääkäri, eläinten omistaja, hoitajan jne.)
- 4) Lääkkeen/lääkerekahun käyttöaihe
- 5) Lääkkeen/lääkerekahun nimi
- 6) Lääkkeen määrä
- 7) Varoaika
- 8) Lääkkeen myyjä(/määrääjä)

!!! Lääkekirjanpidon säilytys aika on viisi (5) vuotta!!!

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuotantohygienia (kaikki tilat)

4) Elintarvikkeiden jäljitettävyys

- AVI valvoo vain siipikarjan osalta

5) Jätteen ja vaarallisten aineiden varastointi

- elintarvikkeiden saastumisen näkökulmasta (mm. raatojen ja jätteen käsittely)

6) Elintarvikkeista ihmisiin siirtyvien tartuntatautiin kulkeutuminen ja leviäminen estetään (esim. EHEC, salmonella)

7) Elintarvikkeiden tuotantoon liittyvistä ihmisten terveyden kannalta merkityksellisten tutkimusten tuloksista pidetään kirjaa

- salmonellavalvontaohjelma, broilereiden kampylobakteerivalvonta
- eläinten teurastiedot, muut alkutuotantopaikalla elintarvikelainsäädännön nojalla tehdyt tarkastukset
- valvonnassa katsotaan viimeisen vuoden tietoja, kirjanpidon säilytys yleensä 1 vuosi (kuluva vuosi + 1 vuosi)

Maidontuotantoa koskevat vaatimukset

- Maidontuotantoeläinten terveydentila on hyvä
 - Raaka- ja ternimaidon on oltava peräisin eläimistä, joiden yleinen terveydentila on hyvä.
- Maidon jäähdytys- ja säilytysolosuhteet eivät heikennä maidon elintarviketurvallisuutta
- Tilalla on toimintaan soveltuvat jäähdytyslaitteet
- Maidon säilytystilat on suojattu tuhoeläimiltä (esim. verkot tuuletusluukuissa)
- Maidon kanssa kosketuksiin joutuvat pinnat on pidetty puhtaina
- Lypsäminen hygieenisesti
- Sairaiden eläinten maito ja jäämiä sisältävä maito (eli lääkitysten varoajalla lypsetty maito) lypsetään erikseen

Jos TE-vaatimuksissa todetaan puutteita

- Mikäli laiminlyöntejä → LEL antaa ehdotuksen mahdollisesta tukisanktiosta ELY-keskuksen täydentävien ehtojen koordinaattorille, joka kokoaa kaikki tilalle ko. vuonna tehdyt tarkastukset yhteen ja vahvistaa lopulliset sanktioprosentit → kunnan maatalousviranomaisen tekee lopullisen valituskelpoisen päätöksen
- Laiminlyönnin osalta arvioidaan laajuus, kesto ja vakavuus
 - Varhainen varoitus
 - 1-5 % sanktioehdotus, tavallinen sanktio 3 %
 - Tahallisissa jopa 15 - 100 %
 - Toistuvuus

Miksi alkutuotannon hygienia ja tartuntatautien hallinta on tärkeää?

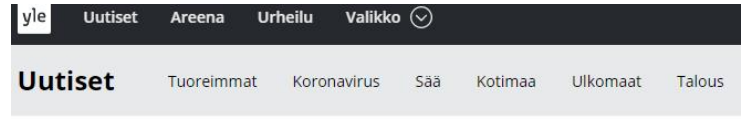
K-ryhmä vetää jälleen kananmunia myynnistä salmonellariskin vuoksi – takaisin veto koskee myös Jyväskylän Keljon marketissa myynnissä olleita munia

Kuvituskuva. Kuva: Petra Ristola / Yle

STT

18.1. 11:26

Tartuntataudit

Vasikoiden levittämä raju ripulitauti yleistyy Suomessa – tauti tarttuu helposti myös ihmisiin

Taudin oireet voivat kestää viikkoja ja vaatia sairaalahoitoa.

Alkueläimen aiheuttamaa ripulitautia esiintyy yleisimmin 1–3 viikon ikäisillä vasikoilla, joista tauti voi levitä myös ihmisiin. Kuvituskuva. Kuva: Timo Sihvonon / Yle

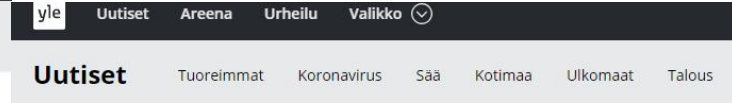
HELMI NYKÄNEN

18.2.2020

Alkueläimen aiheuttama vakava ripulitauti on yleistynyt voimakkaasti Suomessa vasikoilla ja ihmisillä. Vasikoiden kryptosporidioosi on ollut aiemmin Suomessa harvinainen, mutta viime vuosina tapaukset ovat moninkertaistuneet.

Samaan aikaan myös ihmisten kryptosporidioosi-tapaukset ovat lisääntyneet voimakkaasti. Tauti voi tarttua vasikasta ihmiseen, ihmisestä vasikkaan ja

Vesihuolto

Kampylobakteeria tavattu juomavedestä osassa Haapajärveä – kolme vedenjakelupistettä käyttöön

Juomavedestä löydetty kampylobakteeri aiheuttaa edelleen vedenjakeluun keskeytystä osassa Haapajärveä.

PEKKA LOUKKOLA

23.12.2020 • Päivitetty 23.12.2020 15:43

Välitilaiset vedenjakelupisteet on avattu Oksavan koulun lisäksi myös Parkkilar

Eläinten hyvinvointisäädösten noudattaminen

- 1) Pitopaikan yleiset vaatimukset
- 2) Tilavaatimukset
- 3) Eläinsuojan olosuhteet
- 4) Hyvinvoinnista huolehtiminen
- 5) Ruokinta ja juotto

- Vaatimukset tulevat:

- Eläinsuojelulaista (247/1996)
- Eläinsuojeluasetuksesta (396/1996)
- Valtioneuvoston asetuksesta lampaiden (587/2010) ja vuohien (589/2010) suojelusta

Eläinten hyvinvointisäädösten noudattaminen

Yleisimmät havaitut puutteet lampailla ja vuohilla

- Riittämätön ruokinta ja / tai loishäätö (laihat eläimet)

Lampaat:

- Jos rehua ei ole jatkuvasti tarjolla: ruokintahäkin reunan pituuden lammasta kohden on oltava vähintään 35 cm (tiine uuhi 45 cm) suoraa ruokintahäkkiä käytettäessä ja vähintään 20 cm ympyränmuotoista ruokintahäkkiä käytettäessä
- Jos rehua on jatkuvasti tarjolla: ruokintahäkin reunan pituuden lammasta kohden on oltava vähintään 17 cm.

Vuohet:

- Vuohilla ruokintahäkin reunan pituuden tulee olla 20 cm kileillä, 33 cm nuorvuohilla, 40 cm aikuisilla vuohilla ja 45 cm tiineillä kutuilla
- Jos rehua on jatkuvasti tarjolla vähimmäisvaatimus on puolet tästä.

Eläinten hyvinvointisäädösten noudattaminen

Yleisimmät havaitut puutteet lampailla ja vuohilla:

- Likaisuus pitopaikassa, eläinten likaisuus
 - lanta ja virtsa eivät saa liata rehua ja juomavettä
- Pitopaikan turvallisuus
- Juomakuppeja 1 / 30 lampaan ryhmä
 - Juomavesi ei saa jäätyä
- Sorkkien hoito/ ylipitkät sorkat
- Lampaiden keritseminen

Tautiriskien hallinta tiloilla käytännössä

- Eläinliikenne
 - eläinaineksen hankinta kotimaasta / ulkomailta /eläinten siirrot
- Rehut ja kuivikkeet
 - tuontirehu (mahdollinen salmonellariski)
 - haittaeläimet (jyrsijät/linnut)
 - ruokintalinjastot
- Henkilö-, ja ajoneuvoliikenne
- Tautisulku
- Vain välttämättömät henkilöt eläintiloihin
 - suojavaatteet ja -jalkineet

Tautiriskien hallinta

- Ajoneuvot ja urakoitsijat
 - rehu- ja lantareittien risteäminen
 - jäteastioiden sijoittelu
 - yhteiskäytössä olevat koneet
 - raadot ja niiden käsittely
- Kontaktit ulkomaille
 - omat ja työntekijöiden matkat (48 tunnin sääntö)
 - salmonellatesti
 - vierailualueen tautitilanteen selvitys
- Muut kotieläimet (sekatilat/siipikarja/siat)
- Pesut ja desinfioinnit
- Sairastilat

Tautiriskien hallinta tiloilla

- Eläinten vastustuskyvyn lisääminen
 - hyvinvoinnista huolehtiminen
 - asianmukainen ruokinta ja veden saanti
- Tautiseuranta, teurastulosten arviointi, lääkitykset, tuotantoseuranta
- Suunnitelmallinen terveydenhuolto
- Yhteistyö eri tahojen välillä

- **Oman tilan tautiriskien kartoitus ja mahdolliset kriittiset pisteet joihin on mahdollisuus vaikuttaa**

Aluehallintovirasto

“

Viranomaisen on toimivastansa rajoissa annettava asiakkaalleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuventaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Neuventa on maksutonta

Hallintolaki 7 §

Aluehallintovirasto

Kiitos! Saa kysyä

Aluehallintovirasto